

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 23 października 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych III Oddział w W. stwierdził, że M. P. (1) podlega od 16 marca 2015 roku obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u płatnika (...) M. P. (2) z miesięczną podstawą wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne w wysokości 1.013,70 zł odpowiadającą ¼ przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w I kwartale 2015 roku. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że umowa o pracę zawarta w dniu 16 marca 2015 roku pomiędzy wnioskodawczynią a płatnikiem na czas określony do 31 marca 2018 roku w wymiarze ¼ etatu na stanowisku lekarza specjalisty z wynagrodzeniem 4.500 złotych miesięcznie brutto miała na celu umożliwienie M. P. (1) skorzystanie z wyższych świadczeń w związku z chorobą. /decyzja - k. 2 akt ZUS/

Uznając powyższą decyzję za krzywdzącą, M. P. (1) złożyła od niej w dniu 24 listopada 2015 roku odwołanie, wnosząc o jej zmianę poprzez ustalenie, że podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u płatnika (...) M. P. (2) z miesięczną podstawą wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne w wysokości 4.500 złotych. /odwołanie – k.2-6/

Odpowiadając na odwołanie pismem z dnia 22 grudnia 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych III Oddział w W., wniósł o oddalenie odwołania oraz o zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych, przytaczając tożsamą argumentację, jak w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. /odpowiedź na odwołanie – k. 9-10/

Na rozprawie w dniu 14 października 2016 r. pełnomocnik wnioskodawczynie poparł wniesione odwołanie oraz wniósł o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Płatnik składek przyłączył się do stanowiska wnioskodawczynie. /e-protokół z rozprawy z 14.10.2016 r, czas nagrania 01:37:54, 00:51:12 – 01:55:25 – płyta CD k. 401/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

M. P. (1) urodziła się w dniu (...). Z zawodu jest lekarzem medycyny. W latach 2008–2009 odbyła staż podyplomowy, a w latach 2009–2015 staż specjalizacyjny z zakresu pediatrii. W dniu 25 marca 2015 r. uzyskała stopień naukowy doktora nauk medycznych w dyscyplinie medycyna. /kopia dyplomu ukończenia studiów wyższych, kopia dokumentu potwierdzającego prawo wykonywania zawodu lekarza, kwestionariusz osobowy – akta ZUS, zaświadczenie z 25.05.2015 r. – k. 7/

Od dnia 1 grudnia 2009 r. wnioskodawczynie jest zatrudniona w Instytucie Centrum (...) w Ł. w charakterze rezydenta, w pełnym wymiarze czasu pracy. Swoje obowiązki pracownicze wynikające z tego stosunku pracy realizuje w Klinice (...), Immunologii i Nefrologii codziennie w godzinach od 7.30 do 15.05. Wynagrodzenie wnioskodawczynie początkowo wynosiło 2.600 zł netto, po trzech latach specjalizacji wzrosło do kwoty 2.750 zł, a później do kwoty 2.850 zł. /przesłuchanie M. P. (1) - e-protokół z rozprawy z 14.10.2016 r., czas nagrania: 00:08:36 – 00:32:57 w zw. z 01:36:12 – 01:37:32 – płyta CD k. 40/

Płatnik składek – M. P. (2) jest teściową wnioskodawczynie. /okoliczność bezsporna/

Prowadzi ona od 20 sierpnia 2003 roku pozarolniczą działalność gospodarczą pod nazwą (...) z głównym miejscem wykonywania tej działalności w W. oraz dodatkowym miejscem wykonywania tej działalności w Ł.. W ramach opisanej działalności płatnik od października 2014 roku prowadzi przychodnię medyczną podstawowej opieki zdrowotnej “ (...) z siedzibą w Ł. przy ul. (...). /wydruk z systemu Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej – akta ZUS;; zeznania świadka A. J. - e-protokół z rozprawy z 14.10.2016 r., czas nagrania: 01:02:23 – 01:34:19– płyta CD k. 40; przesłuchanie M. P. (1) - e-protokół z rozprawy z 14.10.2016 r., czas nagrania: 00:08:36 – 00:32:57 w zw. z 01:36:12 – 01:37:32 – płyta CD k. 40, przesłuchanie M. P. (2) – e-protokół z rozprawy z 14.10.2016 r., czas nagrania: 00:32:58 – 00:54:31 w zw. z 01:37:33 – 01:37:43 – płyta CD k. 40/

Z propozycją dodatkowego zatrudnienia wnioskodawczynie w klinice płatnika składek wystąpił dyrektor tej placówki – A. J., która zajmuje się zatrudnianiem lekarzy i organizacją całej placówki. /; zeznania świadka A. J. - e-protokół z rozprawy z 14.10.2016 r., czas nagrania: 01:02:23 – 01:34:19– płyta CD k. 40; przesłuchanie M. P. (1) - e-protokół z rozprawy z 14.10.2016 r., czas nagrania: 00:08:36 – 00:32:57 w zw. z 01:36:12 – 01:37:32 – płyta CD k. 40; przesłuchanie M. P. (2) – e-protokół z rozprawy z 14.10.2016 r., czas nagrania: 00:32:58 – 00:54:31 w zw. z 01:37:33 – 01:37:43 – płyta CD k. 40/

Propozycja zatrudnienia wnioskodawczynie była podyktowana chęcią doprowadzenia do szybszego rozwoju przychodni i poprzedzona była bezskutecznymi próbami zatrudnienia lekarza pediatry za pośrednictwem ogłoszeń prasowych i internetowych. Z uwagi na duże zapotrzebowanie rynku usług medycznych na lekarzy pediatrów, ich oczekiwania finansowe w okresie zatrudniania wnioskodawczynie kształtowały się na poziomie od 12.000 zł do 17.000 zł brutto za 3-4 godziny pracy dziennie. W tym czasie sytuacja finansowa przychodni “ (...)” nie pozwalała na spełnienie ww. oczekiwań. Płatnik składek – M. P. (2) wyraziła zgodę na podjęcie przez dyrektora przychodni rozmów w sprawie zatrudnienia wnioskodawczynie, jednak sama w nich nie uczestniczyła. Wysokość wynagrodzenia wnioskodawczynie została zaproponowana przez dyrektora placówki – A. J.. Wynikała ona z aktualnej sytuacji finansowej placówki, a także chęci nawiązania stałej współpracy z lekarzem pediatrą zatrudnionego jednocześnie w szpitalu i legitymującego się jednocześnie stopniem naukowym doktora nauk medycznych. Oprócz wnioskodawczynie żaden z lekarzy rodzinnych, ani żaden pediatra, zatrudniony u płatnika nie posiadał stopnia naukowego doktora, ani nie pracował jednocześnie w szpitalu.

/zeznania świadka A. J. - e-protokół z rozprawy z 14.10.2016 r., czas nagrania: 01:02:23 – 01:34:19– płyta CD k. 40; przesłuchanie M. P. (1) - e-protokół z rozprawy z 14.10.2016 r., czas nagrania: 00:08:36 – 00:32:57 w zw. z 01:36:12 – 01:37:32 – płyta CD k. 40, przesłuchanie M. P. (2) – e-protokół z rozprawy z 14.10.2016 r., czas nagrania: 00:32:58 – 00:54:31 w zw. z 01:37:33 – 01:37:43 – płyta CD k. 40/

Wynagrodzenie lekarza rodzinnego zatrudnionego obecnie u płatnika w pełnym wymiarze czasu pracy na podstawie umowy o pracę wynosi ok. 5.000 zł brutto. W przypadku zatrudnienia na część etatu, im mniejszy jest wymiar czasu pracy, tym wynagrodzenie za pracę jest proporcjonalnie wyższe. Jest ciągła rotacja lekarzy pediatrów, która nie występuje w odniesieniu do lekarzy rodzinnych. /przesłuchanie M. P. (2) – e-protokół z rozprawy z 14.10.2016 r., czas nagrania: 00:32:58 – 00:54:31 w zw. z 01:37:33 – 01:37:43 – płyta CD k. 40/

W dniu 16 marca 2015 r. wnioskodawczynie zawarła z płatnikiem składek umowę o pracę na czas określony do dnia 31 marca 2018 r. na stanowisku: lekarz specjalista, w wymiarze czasu pracy ¼ etatu, z miejscem wykonywania pracy w Ł. oraz wynagrodzeniem miesięcznym w wysokości 4.500 zł brutto. /umowa o pracę z dnia 16.03.2015 – akta ZUS/

W dniu 18 marca 2015 r. płatnik składek zgłosił wnioskodawczynie do ubezpieczeń społecznych z tytułu zatrudnienia oraz rozliczył należne z tytułu jej zatrudnienia składki z podstawą ich wymiaru za miesiące: marzec 2015 r. - 2.454,60 zł, od kwietnia 2015 r. do czerwca 2015 r. – po 4.500,00 zł. /okoliczność bezsporna, a nadto formularz (...) P (...) oraz zaświadczenie płatnika z 20.08.2015 r. - akta ZUS/

W dacie zatrudnienia wnioskodawczynie była jedynym lekarzem pediatrą zatrudnionym w klinice płatnika składek. /przesłuchanie M. P. (1) - e-protokół z rozprawy z 14.10.2016 r., czas nagrania: 00:08:36 – 00:32:57 w zw. z 01:36:12 – 01:37:32 – płyta CD k. 40/

W ramach zatrudnienia w firmie płatnika składek wnioskodawczynie zajmowała się: przyjmowaniem, badaniem i leczeniem pacjentów (dzieci), w tym także przed szczepieniami, kwalifikowaniem do szczepień, organizacją punktu szczepień i punktu pobrań badań laboratoryjnych, zlecaniem badań laboratoryjnych oraz kierowaniem pacjentów na badania radiologiczne. Poza obowiązkami lekarskimi wnioskodawczynie zaplanowała, przeszkoliła i zakupiła materiały dotyczące szczepień. Organizowała także przemeblowanie gabinetu i dokupienie sprzętu. /wykazy zrealizowanych wizyt – k. 19-22; zeznania świadka A. J. - e-protokół z rozprawy z 14.10.2016 r., czas nagrania: 01:02:23 – 01:34:19– płyta CD k. 40; zeznania świadka A. K. - e-protokół z rozprawy z 14.10.2016 r., czas nagrania: 00:56:51 – 01:01:08–

płyta CD k. 40, przesłuchanie M. P. (1) - e-protokół z rozprawy z 14.10.2016 r., czas nagrania: 00:08:36 – 00:32:57 w zw. z 01:36:12 – 01:37:32 – płyta CD k. 40/

Swoje obowiązki pracownicze wnioskodawczyni wykonywała w ośrodku (...) w Ł. przy ul. (...) codziennie od poniedziałku u do piątku w godzinach od 16-ej do 18-ej. /kopia listy obecności za okres marzec – lipiec 2015 - akta ZUS; zeznania świadka A. J. - e-protokół z rozprawy z 14.10.2016 r., czas nagrania: 01:02:23 – 01:34:19– płyta CD k. 40; zeznania świadka A. K. - e-protokół z rozprawy z 14.10.2016 r., czas nagrania: 00:56:51 – 01:01:08– płyta CD k. 40, przesłuchanie M. P. (1) - e-protokół z rozprawy z 14.10.2016 r., czas nagrania: 00:08:36 – 00:32:57 w zw. z 01:36:12 – 01:37:32 – płyta CD k. 40/

Wynagrodzenie za pracę było wypłacane wnioskodawczyni w gotówce. /kopia dowodów wypłaty za okres marzec – sierpień 2015 - akta ZUS/

W dniu 16 lipca 2015 roku wnioskodawczyni dowiedziała się, że jest w ciąży. /przesłuchanie M. P. (1) - e-protokół z rozprawy z 14.10.2016 r., czas nagrania: 00:08:36 – 00:32:57 w zw. z 01:36:12 – 01:37:32 – płyta CD k. 40/

Podczas wizyty lekarskiej w dniu 20 lipca 2015 r. lekarz specjalista ginekolog-położnik stwierdził, że wnioskodawczyni jest w czwartym tygodniu ciąży. /karta przebiegu ciąży – k. 32/

Od dnia 20 lipca 2014 roku do dnia porodu wnioskodawczyni była niezdolna do pracy z powodu choroby przypadającej w okresie ciąży. W dniu (...) urodziła dziecko. Aktualnie przebywa na urlopie macierzyńskim, po zakończeniu którego zamierza powrócić do pracy. /przesłuchanie M. P. (1) - e-protokół z rozprawy z 14.10.2016 r., czas nagrania: 00:08:36 – 00:32:57 w zw. z 01:36:12 – 01:37:32 – płyta CD k. 40/

W okresie nieobecności wnioskodawczyni płatnik składek zatrudniał innych lekarzy pediatrów. / zeznania świadka A. J. - e-protokół z rozprawy z 14.10.2016 r., czas nagrania: 01:02:23 – 01:34:19– płyta CD k. 40, przesłuchanie M. P. (1) - e-protokół z rozprawy z 14.10.2016 r., czas nagrania: 00:08:36 – 00:32:57 w zw. z 01:36:12 – 01:37:32 – płyta CD k. 40/

Podstawą zatrudnienia lekarzy zastępujących wnioskodawczynię były umowy o pracę lub umowy cywilnoprawne. Stawki tych lekarzy kształtowały się na poziomie 60-120 złotych za godzinę. Jeden z lekarzy zatrudnionych na czas nieobecności wnioskodawczyni przedstawił żądanie podwyższenia wynagrodzenia do poziomu 12.000 złotych netto za 4 godziny pracy dziennie. Płatnik składek nie był w stanie ponieść takiego ciężaru finansowego, w związku z czym zakończył współpracę z tym pediatrą. Wynagrodzenie kolejnego lekarza pediatry zatrudnionego przez płatnika na podstawie umowy cywilnoprawnej w wymiarze 1/2 etatu wynosi 5.000 złotych miesięcznie, jednak harmonogram jego pracy jest przypadkowy – dostosowany do harmonogramu jego dyżurów w szpitalu. Rynkowe stawki wynagrodzenia godzinowego lekarza kształtują się na poziomie od 40 zł do 160 zł. Posiadanie przez lekarza pediatrę stopnia naukowego doktora nauk medycznych ma znaczenie dla rodziców dzieci będących pacjentami, a dla przychodni zatrudniającej takiego lekarza wymierne, pozytywne, przełożenie na wynik finansowy. Przychodnia płatnika składek, dzięki zatrudnieniu wnioskodawczyni, zaczęła przynosić zysk już po 1.5 roku od rozpoczęcia działalności podczas, gdy średnio zajmuje to około 3 lat. /zeznania świadka A. J. - e-protokół z rozprawy z 14.10.2016 r., czas nagrania: 01:02:23 – 01:34:19– płyta CD k. 40/

Powyższych ustaleń Sąd Okręgowy dokonał w oparciu o załączone do akt dokumenty w postaci m.in. akt rentowych ZUS, dokumentacji medycznej ubezpieczonej oraz jej dokumentacji osobowo-płacowej, jak również na podstawie zeznań świadków A. J. i A. K., a także na podstawie przesłuchania wnioskodawczyni M. P. (1) oraz płatnika składek M. P. (2).

Zgromadzonym dowodom Sąd w całości dał wiarę bowiem potwierdzają one zarówno kierunkowe wykształcenie wnioskodawczyni, jej kompetencje i doświadczenie zawodowe, jak również zakres czynności wykonywanych przez nią w ramach zatrudnienia, potrzebę jej zatrudnienia w firmie płatnika oraz wskazują na adekwatność otrzymanego przez skarżącą w spornym wynagrodzenia określonego w umowie o pracę.

Uznana za całkowicie wiarygodną dokumentacja medyczna zgromadzona w toku postępowania dowodowego potwierdza natomiast, że niezdolność wnioskodawczyni do pracy wywołana była zdarzeniem nagłym i do końca niezależnym od niej samej, tj. zajściem w ciążę.

Dokonując oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego Sąd uznał, że jest on wystarczający by wyjaśnić sporną okoliczność – a mianowicie, czy miesięczną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne M. P. (1) z tytułu zatrudnienia w firmie (...) M. P. (2) od 16 marca 2015 r. stanowi kwota, od której płatnik rozliczył składki na ubezpieczenie społeczne, tj. kwota 4.500,00 zł brutto, czy też ustalenie wysokości wynagrodzenia ubezpieczonej było dokonane jedynie w celu uzyskania wyższych świadczeń w związku z chorobą.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie jest zasadne.

Zgodnie z treścią art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 8 ust. 1, art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1 i art. 13 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 963), pracownicy, to jest osoby fizyczne pozostające w stosunku pracy, podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym tj. emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu w okresie od nawiązania stosunku pracy do dnia jego ustania.

Stosownie do treści art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (tekst jednolity: Dz. U. z 2016r. poz. 372 z późn. zm.) osobom tym, w razie choroby lub macierzyństwa, przysługują świadczenia pieniężne na warunkach i w wysokości określonych ustawą.

Z kolei art. 18 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych stanowi, iż podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ubezpieczonych wymienionych w art. 6 ust. 1 pkt 1-3 i pkt 18a stanowi przychód, o którym mowa w art. 4 pkt 9 i 10, z zastrzeżeniem ust. 1a i 2, ust. 4 pkt 5 i ust. 12.

Stosownie do treści art. 20 ust. 1 wspomnianej ustawy, podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe oraz ubezpieczenie wypadkowe stanowi podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i ubezpieczenia rentowe, z zastrzeżeniem ust. 2 i ust. 3.

W związku z powyższym wskazać należy, że wysokości wynagrodzenia uzgodnionego przez strony stosunku pracy na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych ma istotne znaczenie z uwagi na okoliczność, że ustalenie podstawy wymiaru składki z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy następuje w oparciu o przychód, o którym mowa w ustawie o podatku dochodowym od osób fizycznych, a więc w oparciu o wszelkiego rodzaju wypłaty pieniężne, a w szczególności wynagrodzenie zasadnicze, wynagrodzenie za godziny nadliczbowe, czy różnego rodzaju dodatki, nagrody, premie itp. Umowa o pracę wywołuje zatem nie tylko skutki bezpośrednie, dotyczące wprost wzajemnych relacji między pracownikiem i pracodawcą, lecz także dalsze, pośrednie, w tym w dziedzinie ubezpieczeń społecznych, kształtując stosunek ubezpieczenia społecznego, w tym wysokość składki, co w konsekwencji prowadzi do uzyskania odpowiednich świadczeń. Oznacza to, że ocena postanowień umownych może i powinna być dokonywana także z punktu widzenia prawa ubezpieczeń społecznych, a więc nie tylko z punktu widzenia interesu pracownika (ubezpieczonego), ale także interesu publicznego.

Według art. 83 ust. 1 pkt 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, Zakład wydaje decyzje w zakresie indywidualnych spraw dotyczących w szczególności ustalania wymiaru składek i ich poboru, a także umarzania należności z tytułu składek. Z kolei art. 86 ust. 2 ww. ustawy upoważnia Zakład Ubezpieczeń Społecznych do kontroli wykonywania zadań i obowiązków w zakresie ubezpieczeń przez płatników składek. Kontrola ta obejmuje między innymi zgłoszenie do ubezpieczenia oraz prawidłowość i rzetelność obliczenia, potrącenia i płacenia składki. Oznacza to przyznanie Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych kompetencji do badania zarówno tytułu zawarcia umowy o pracę, jak i ważności jej poszczególnych postanowień i - w ramach obowiązującej go procedury - zakwestionowania tych postanowień umowy o pracę w zakresie wynagrodzenia, które pozostają w kolizji z prawem lub zasadami współzycia społecznego albo zmierzają do obejścia prawa. Należy przy tym podkreślić, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie

jest ograniczony wyłącznie do zakwestionowania faktu wypłacenia wynagrodzenia w ogóle lub we wskazanej kwocie, ani tylko prawidłowości wyliczenia, lecz może ustalać stosunek ubezpieczenia społecznego na ściśle określonych warunkach, będąc niezwiązanym nieważną czynnością prawną (w całości lub w części).

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, które Sąd Okręgowy w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę całkowicie aprobuje, Zakład Ubezpieczeń Społecznych może kwestionować wysokość wynagrodzenia stanowiącego podstawę wymiaru składek, jeżeli okoliczności sprawy wskazują, że zostało wypłacone na podstawie umowy sprzecznej z prawem, zasadami współzycia społecznego lub zmierzającej do obejścia prawa (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 2009 roku, III UK 7/09, LEX nr 509047, a także uchwała Sądu Najwyższego z dnia 27 kwietnia 2005 roku, II UZP 2/05, LEX nr 148238 oraz wyroki Sądu Najwyższego z dnia 2 sierpnia 2007 roku, III UK 26/07, z dnia 19 września 2007 roku, III UK 30/07). Oczywiście, stanowisko organu rentowego podlega kontroli sądowej w ramach postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych.

W tym miejscu stwierdzić należy, że ustalenie w umowie o pracę rażąco wysokiego wynagrodzenia za pracę może być w konkretnych okolicznościach, uznane za nieważne jako dokonane z naruszeniem zasad współzycia społecznego, polegającym na świadomym osiąganiu nieuzasadnionych korzyści z systemu ubezpieczeń społecznych kosztem innych uczestników tego systemu - art. 58 § 3 k.c. w związku z art. 300 k.p. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 sierpnia 2005 roku sygn. akt III UK 89/05, OSNP 2006/11-12/192, LEX nr 182780, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 sierpnia 2005 roku, II UK 16/05, opubl. OSNP 2006/11-12/191, LEX nr 182776, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 2009 roku, III UK 7/09, LEX nr 509047).

Należy także zauważyć, że w prawie pracy obowiązuje zasada swobodnego kształtowania postanowień umownych, lecz nie jest też sporne, że wolność kontraktowa realizuje się tylko w takim zakresie, w jakim przewiduje to obowiązujące prawo. Jakkolwiek z punktu widzenia art. 18 § 1 kodeksu pracy, umówienie się o wynagrodzenie wyższe od najniższego jest dopuszczalne, gdyż normy prawa pracy swobodę tę ograniczają tylko co do minimum świadczeń należnych pracownikowi w ramach stosunku pracy, to należy pamiętać, że autonomia stron umowy w kształtowaniu jej postanowień podlega ochronie jedynie w ramach wartości uznawanych i realizowanych przez system prawa, a strony obowiązują nie tylko respektowanie własnego interesu jednostkowego, lecz także wzgląd na interes publiczny. Najdobitniej wyraża to reguła zawarta w przepisie art. 353¹ k.c., który ma odpowiednie zastosowanie do stosunku pracy, zarówno wobec braku uregulowania normowanej nim instytucji w prawie pracy, jak też niesprzeczności z zasadami prawa pracy (por. art. 300 k.p.) zawartego w nim wymagania, by treść stosunku pracy lub jego cel nie sprzeciwiał się właściwości (naturze) tego stosunku, ustawie ani zasadom współzycia społecznego. Z kolei odpowiednie zastosowanie art. 58 k.c. pozwala na uściślenie, że postanowienia umowy o pracę sprzeczne z ustawą albo mające na celu jej obejście są nieważne, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, a sprzeczne z zasadami współzycia społecznego - nieważne bezwzględnie.

Należy zwrócić uwagę, iż sprzeczny z zasadami współzycia społecznego może być także niegodziwy cel umowy o pracę, polegający na ustaleniu nadmiernej wysokości wynagrodzenia (rażąco wygórowanego), aby otrzymywać zawyżone świadczenia z ubezpieczeń społecznych kosztem innych ubezpieczonych. Co prawda w tezie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 4 sierpnia 2005 r. (II UK 320/04, OSNP 2006 nr 7-8, poz. 122) przyjęto, że „cel zawarcia umowy o pracę w postaci osiągnięcia świadczeń z ubezpieczenia społecznego nie jest sprzeczny z ustawą (art. 58 § 1 k.c.)”, a w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2005 r. (II UK 141/04, OSNP 2005 Nr 15, poz. 235) stwierdzono, iż „stronom umowy o pracę, na podstawie której rzeczywiście były wykonywane obowiązki i prawa płynące z tej umowy, nie można przypisać działania w celu obejścia ustawy (art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p.)”, to - pomijając, że rozstrzygnięcia te zapadły w odmiennych niż oceniany stanach faktycznych - trzeba zauważyć, że dotyczą one kwalifikowania opisanych zachowań w aspekcie ich zgodności z prawem, nie rozważając czy nie naruszają one zasad współzycia społecznego. Zgodnie bowiem z art. 58 § 2 k.c. nieważna jest czynność prawna sprzeczna z zasadami współzycia społecznego, wyrażająca się m.in. poprzez ustanowienie rażąco wygórowanego, a zatem niegodziwego wynagrodzenia. Tym samym, uzasadnionym jest twierdzenie, iż ustanowienie w umowie o pracę nadmiernie wysokich wynagrodzeń może być sprzeczne z zasadami współzycia społecznego, bowiem fakt, że cel zawarcia umowy o pracę w postaci osiągnięcia

świadczeń z ubezpieczenia społecznego nie jest sprzeczny z ustawą, nie może oznaczać akceptacji dla nagannych i nieobojętnych społecznie zachowań korzystania ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych, przy zawieraniu umów o pracę na stosunkowo krótki okres przed zajściem zdarzenia generującego uprawnienie do świadczenia z ubezpieczenia społecznego lub ustaleniu wysokiego wynagrodzenia w celu uzyskania przez osobę ubezpieczoną naliczonych od takiej podstawy świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

Mając na uwadze powyższe, należy podkreślić, że co do zasady, z jednej strony wynagrodzenie za pracę ma stanowić wartość godziwą, z drugiej zaś, ma odpowiadać rodzajowi pracy, kwalifikacjom wymaganym przy jej wykonywaniu i ma stanowić ekwiwalent za ilość i jakość świadczonej pracy. Jednym z najistotniejszych kryterium godziwości (sprawiedliwości) wynagrodzenia za pracę, jest ekwiwalentność wynagrodzenia wobec pracy danego rodzaju, przy uwzględnieniu kwalifikacji wymaganych do jej wykonywania, jak też ilości i jakości świadczonej pracy (art. 78 k.p.).

W świetle powyższych rozważań stwierdzić należy, że przymiot „niegodziwości” będzie posiadała przede wszystkim płaca rażąco za niska. Nie oznacza to jednak tego, że znamię „niegodziwości” nie może również dotknąć płacy rażąco wysokiej (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 sierpnia 2001 r., I PKN 563/00, OSNP 2002 Nr 4, poz. 90). Tym samym brak jest przeciwwskazań do tego, by postanowienia umowy o pracę dotyczące wynagrodzenia za pracę i innych świadczeń związanych z pracą mogłyby być oceniane przez pryzmat zasad współżycia społecznego, jako nieważne w części przekraczającej granice godziwości, a zatem w sytuacji ich nadmiernej (rażąco nieproporcjonalnej) wysokości. W przywołanej uchwale Sąd Najwyższy podkreślał bowiem, że w sferze prawa ubezpieczeń społecznych godziwość wynagrodzenia - jedna z zasad prawa pracy - zyskuje dodatkowy walor aksjologiczny, albowiem w prawie ubezpieczeń społecznych istnieje znacznie mocniejsza niż w prawie pracy bariera działania w ramach prawa, oparta na wymagającym ochrony interesie publicznym i zasadzie solidarności ubezpieczonych.

Względność zasady godziwości wynagrodzenia, wyraża się koniecznością odniesienia się nie tylko do potrzeb pracownika, ale także świadomości społecznej oraz ogólnej sytuacji ekonomicznej i społecznej. Zatem mimo tego, iż postanowienia umowy o pracę, które nadmiernie uprzywilejowują płacowo danego pracownika, w prawie pracy mieściłyby się w ramach art. 353 1 k.c., to w prawie ubezpieczeń społecznych, w którym pierwiastek publiczny zaznacza się bardzo wyraźnie, możliwe jest - w okolicznościach każdego konkretnego wypadku - przypisanie zamiaru nadużycia świadczeń przysługujących z tego ubezpieczenia. Jest to związane z alimentacyjnym charakterem tych świadczeń oraz z zasadą solidaryzmu, wymagającą tego, żeby płaca - stanowiąca jednocześnie podstawę wymiaru składki - nie była ustalana ponad granicę płacy słusznej, sprawiedliwej i zapewniającej godziwe utrzymanie oraz żeby rażąco nie przewyższała wkładu pracy, a w konsekwencji, żeby składka nie przekładała się na świadczenie w kwocie nienależnej. Jest tak również dlatego, że choć przepisy prawa ubezpieczeń społecznych w swej warstwie literalnej odnoszą wysokość składek do wypłaconego wynagrodzenia, to w rzeczywistości odwołują się do takiego przełożenia pracy i uzyskanego za nią wynagrodzenia na składkę, które pozostaje w harmonii z poczuciem sprawiedliwości w korzystaniu ze świadczeń z ubezpieczenia, udzielanych z zasobów ogólnospołecznych (podobnie wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 20 grudnia 2012 roku, III AUa 420/12, LEX nr 1220514).

Pojęcie godziwości wynagrodzenia za pracę w prawie ubezpieczeń społecznych winno być zatem interpretowane przy uwzględnieniu wymogu ochrony interesu publicznego oraz zasady solidarności ubezpieczonych, gdyż podstawę wymiaru składki ubezpieczonego, będącego pracownikiem, stanowi wynagrodzenie godziwe, a więc należne, właściwe, odpowiednie, rzetelne, uczciwe i sprawiedliwe, zachowujące cechy ekwiwalentności do pracy. Ocena godziwości wynagrodzenia wymaga uwzględniani okoliczności każdego konkretnego przypadku, a zwłaszcza rodzaju, ilości i jakości świadczonej pracy oraz wymaganych kwalifikacji (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 26 listopada 1996 r., sygn. U 6/96, LEX nr 31037 oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 14 listopada 2014, III AUa 172/14, LEX nr 1621153).

Ustalenia Sądu dokonane w przedmiotowej sprawie wykazały, że wnioskodawczyni została w dniu 16 marca 2015 roku, zatrudniona w firmie (...) - M. P. (2) w wymiarze ¼ etatu na stanowisku lekarza specjalisty z wynagrodzeniem miesięcznym 4.500 zł brutto.

Ważność spornej umowy o pracę w zakresie wysokości wynagrodzenia oraz kwoty podstawy wymiaru, od której płatnik rozliczył składki została – w ramach posiadanych uprawnień - zakwestionowana przez organ rentowy, który zarzucił stronom tej umowy ustalenie wysokości wynagrodzenia skarżącej w celu uzyskania wyższych świadczeń z ubezpieczeń społecznych. Wobec powyższego organ rentowy ustalił podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne ubezpieczonej na poziomie kwoty 1.013,70 zł odpowiadającej 1/4 przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w I kwartale 2015 roku.

Kwestią sporną w niniejszej sprawie pozostawało zatem, czy zachodziły przesłanki do ustalenia, że M. P. (1) powinna być objęta ubezpieczeniem społecznym z podstawą wymiaru składek, od jakiej płatnik rozliczył składki, czy też - jak chciał tego organ rentowy – podstawa wymiaru składek powinna zostać obniżona do wysokości 1.013,70 złotych.

Należało zatem ustalić, czy postanowienia przedmiotowej umowy o pracę były sprzeczne z zasadami współzycia społecznego, a tym samym, czy były nieważne (art. 58 § 2 k.c.). Powyższe sprowadza się do rozstrzygnięcia podstawowej kwestii - czy wysokość wynagrodzenia przyznanego i wypłacanego wnioskodawczyni za jej pracę na świadczoną na rzecz firmy (...) M. P. (2) była godziwa, to znaczy, czy wynagrodzenie to było ekwiwalentne do rodzaju, ilości i jakości wykonywanej przez wnioskodawczynię pracy oraz wymaganych do jej wykonywania kwalifikacji.

Odnosząc powyższe rozważania do ustalonego w sprawie stanu faktycznego, Sąd stwierdził, iż ustalone w umowie o pracę z dnia 16 marca 2015 roku wynagrodzenie M. P. (1) (4.500 złotych) nie może zostać uznane za wygórowane oraz że stanowiło wynagrodzenie godziwe, tj. płacę słuszną, sprawiedliwą, odpowiadającą rodzajowi, ilości i jakości świadczonej przez nią pracy oraz kwalifikacjom koniecznym do jej wykonywania.

W uzasadnieniu powyższego stanowiska w pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę, iż odnoszenie wysokości wynagrodzenia skarżącej do przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w I kwartale 2015 roku jest w przedmiotowym stanie faktycznym całkowicie chybione. Okolicznością znaną powszechnie jest bowiem, że na przestrzeni ostatnich lat w Polsce średnie rynkowe wynagrodzenie za pracę lekarzy specjalistów znacznie przewyższa poziom przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej. Jest to w szczególności wynikiem dysproporcji pomiędzy popytem na świadczone przez lekarzy specjalistów usługi medyczne, a znacznie zmniejszoną (m.in. na skutek emigracji zarobkowej do innych krajów Unii Europejskiej) podażą tych usług. Znaczna przewaga popytu nad podażą powoduje, że rynek pracy w tej specjalności jest rynkiem pracownika, w którym to pracownik (lekarz) posiadający poszukiwane kwalifikacje i doświadczenie zawodowe dyktuje potencjalnym pracodawcom warunki finansowe. Podobnie notoryjny charakter ma stwierdzenie, że najbardziej poszukiwanymi na rynku pracy i cieszącymi się najwyższym zaufaniem pacjentów są lekarze specjaliści łączący wiedzę teoretyczną, potwierdzoną uzyskaniem odpowiedniego stopnia naukowego, z doświadczeniem praktycznym wynikającym z zatrudnienia w placówkach medycznych o ugruntowanej opinii.

W kontekście powyższego, w ocenie Sądu, stanowisko organu rentowego wyrażone w zaskarżonej decyzji musi budzić uzasadnione wątpliwości wobec tego, że Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych z racji wykonywania ustawowych zadań informacje na temat wysokości wynagrodzeń lekarzy specjalistów muszą być i z całą pewnością są znane.

Prawdziwość powyższych twierdzeń znalazła pełne odzwierciedlenie w materiale dowodowym zgromadzonym w toku niniejszego postępowania, a w szczególności w treści przesłuchania płatnika składek (będącego podmiotem prowadzącym niepubliczny zakład opieki zdrowotnej) oraz świadka A. J. (zatrudnionej na stanowisku dyrektora tego zakładu, zajmującej się jego bieżącą organizacją i funkcjonowaniem).

Z dowodów tych wynika z nich, że rynkowe oczekiwania finansowe lekarzy pediatrów w okresie zatrudniania wnioskodawczyni kształtowały się na poziomie od 12.000 złotych do 17.000 złotych brutto za 3-4 godziny pracy dziennie, a jeden z lekarzy zatrudnionych u płatnika na czas nieobecności wnioskodawczyni przedstawił żądanie podwyższenia wynagrodzenia do poziomu 12.000 złotych netto za 4 godziny pracy dziennie i wobec braku zgody płatnika na zapłatę takiego wynagrodzenia zrezygnował z dalszego zatrudnienia. Z zeznań tych wynika wprawdzie, że wynagrodzenie lekarza rodzinnego zatrudnionego obecnie u płatnika w pełnym wymiarze czasu pracy na podstawie

umowy o pracę wynosi ok. 5.000 złotych brutto, jednak wynika to z faktu, że lekarzy tej specjalności na rynku usług medycznych jest więcej. Nadto z uznanego za w pełni wiarygodne przesłuchania płatnika wynika, że w przypadku zatrudnienia lekarzy na część etatu obserwowana jest prawidłowość, że im mniejszy jest wymiar czasu pracy, tym wynagrodzenie za pracę jest proporcjonalnie wyższe.

Ustalenia Sądu dokonane w przedmiotowej sprawie wykazały, że podstawą zatrudnienia przez płatnika lekarzy zastępujących wnioskodawczynię w okresie jej nieobecności były umowy o pracę lub umowy cywilnoprawne, a stawki wynagrodzeń tych lekarzy kształtowały się na poziomie 60-120 zł za godzinę. Wynagrodzenie lekarza pediatry zatrudnionego przez płatnika na podstawie umowy cywilnoprawnej w wymiarze 1/2 etatu wynosiło 5.000 złotych miesięcznie, jednak harmonogram jego pracy placówce płatnika był chaotyczny – dostosowany do harmonogramu dyżurów tego lekarza w szpitalu, w którym był zatrudniony.

Za całkowicie chybione, w ocenie Sądu, uznać należy również odnoszenie przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych wysokości wynagrodzenia wnioskodawczyni uzyskiwanego w komercyjnym (tj. nastawionym na zysk) niepublicznym zakładzie opieki zdrowotnej prowadzonym przez płatnika do wynagrodzenia ustalanego przez Ministra Zdrowia, uzyskiwanego przez wnioskodawczynię w publicznej placówce ochrony zdrowia, jaką jest Instytut Centrum (...) w Ł.. Nieporównywalne są bowiem zarówno warunki, w jakich oba te podmioty funkcjonują, jak i rozmiar prowadzonej przez nie działalności leczniczej.

W końcu również za błędne uznać należy w okolicznościach przedmiotowej sprawy odnoszenie przez organ rentowy wysokości wynagrodzenia wnioskodawczyni do wysokości wynagrodzenia pozostałych pracowników zatrudnionych u płatnika.

W tym miejscu wskazać należy, że akta rentowe przedłożone Sądowi wraz z odwołaniem wnioskodawczyni nie zawierają żadnych dokumentów mogących stanowić podstawę powyższych wniosków organu rentowego. Uzasadniając merytorycznie powyższe twierdzenie Sąd Okręgowy wskazuje, że ze zgromadzonego w toku postępowania materiału dowodowego wynika, że wnioskodawczyni w dacie jej zatrudnienia była jedynym pracownikiem płatnika, który spełniał jednocześnie obydwa wspomniane wcześniej kryteria požądane przez potencjalnych pracodawców, tj. była lekarzem specjalistą z zakresu pediatrii, legitymującym się stopniem naukowym doktora nauk medycznych oraz pracowała w publicznym szpitalu o ugruntowanej pozycji i opinii, jakim jest Instytut Centrum (...) w Ł..

W tej sytuacji przyznanie przez płatnika składek wnioskodawczyni wynagrodzenia na poziomie wyższym od pozostałych pracowników zatrudnionych na analogicznych stanowiskach uznać należy za w pełni uzasadnione.

Potwierdzeniem trafności powyższej oceny jest w szczególności fakt, że przychodnia płatnika składek, zaczęła przynosić zysk już po 1,5 roku od rozpoczęcia działalności podczas, gdy średnio zajmuje to okres około 3 lat.

Reasumując, stwierdzić należy, że na gruncie niniejszej sprawy nie może budzić wątpliwości fakt, iż postanowienia umowy o pracę z dnia 16 marca 2015 roku ustalające wysokość wynagrodzenia za pracę M. P. (1) były ważne, albowiem nie były sprzeczne z zasadami współżycia społecznego i odpowiadały rodzajowi, ilości i jakości wykonywanej przez nią pracy oraz kwalifikacjom koniecznym do jej wykonywania.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie (...) § 2 k.p.c., Sąd zmienił zaskarżoną decyzję ustalając, iż M. P. (1) podlega od dnia 16 marca 2015 r. obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia jako pracownik u płatnika składek (...) M. P. (2) z podstawą wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne w wysokości określonej w umowie o pracę, tj. 4.500 zł brutto.

O kosztach postępowania Sąd orzekł zgodnie z wyrażoną w art.98 § 1 i § 3 k.p.c. zasadą odpowiedzialności za wynik procesu mając na uwadze jednolite w orzecznictwie stanowisko, zgodnie z którym w sprawach, w których wniesiono odwołanie od decyzji ustalającej obowiązek ubezpieczenia oraz określającej wymiar składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne stawki minimalne wynagrodzenia radcy prawnego zastępującego stronę w procesie ustala się

według § 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielanej przez radcę prawnego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 z późn. zm.), a nie na podstawie § 11 ust. 2 tego rozporządzenia (por. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 12 listopada 2012 r., sygn. III AUz 290/12, opubl., LEX nr 1392177, a także postanowienie Sadu Najwyższego z dnia 1 czerwca 2010 r. sygn. III UZ 3/10, opubl., LEX nr 667500).

Mając powyższe na uwadze oraz fakt, że pełnomocnikiem procesowym wnioskodawczyni w przedmiotowej sprawie był adwokat Sąd ustalił wysokość wynagrodzenia pełnomocnika procesowego wnioskodawczyni na podstawie § 6 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2013 r., poz. 461 ze zm.), zauważając, że zgodnie z § 21 obowiązującego od dnia 1 stycznia 2016 roku rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U z 2015 r, poz. 1800) do spraw wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie rozporządzenia stosuje się przepisy dotychczasowe do czasu zakończenia postępowania w danej instancji.

Z tych wszystkich względów Sąd orzekł jak w sentencji wyroku.

R.P.